

Kasvun ja oppimisen lautakunta 06.03.2024 § 44

§ 44

Koulumäen koulun tulevaisuus 1.8.2024 alkaen (palautettu 7.2.2024)

Valmistelijat / lisätiedot:
Webb Jenny
Sirviö Jemina
Lippo Asko
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Perusopetuksen johtaja Nurmi Juha

Kasvun ja oppimisen lautakunta päättää, että

1
Koulumäen erityiskoulun toiminta päättyy 31.7.2024.

2
Koulumäen erityiskoulun oppilaat sijoittuvat Espoon peruskouluissa jo toimiviin erityisluokkiin selostusosaan kirjatulla tavalla. Mahdollisista uusista perustettavista erityisluokista päätetään lautakunnassa erikseen oppilaaksiottoa koskevan vuosittaisen päätöksen yhteydessä.

Käsittely

Keronen teki seuraavan vastaehdotuksen:

”Lautakunta hylkää esityksen Koulumäen koulun lakkauttamisesta. Espoossa on jatkuvasti enemmän erityistä tukea tarvitsevia oppilaita eikä tämä trendi näytä olevan kääntymässä. Tämän vuoksi Koulumäen erityiskoulun säilyttäminen on perusteltua.”

Walls teki Klingin, Wallsin, Kosken ja Hagerlundin kannattamana seuraavan lisäehdotuksen:

”Lautakunta toivoo, että Koulumäen lakkautettavan koulun oppilaille osoitetaan uudet koulupaikat mahdollisuuksien mukaan jo ennen lukuvuoden 2024-2025 muita oppilaaksiottopäätöksiä.”

Koponen teki Kosken, Kerosen, Wallsin, Klingin ja Hagerlundin kannattamana seuraavan lisäehdotuksen:

”Koulumäen koulun lakkauttaminen aiheuttaa monelle vahvaa tukea tarvitsevalle oppilaalle suuria muutoksia kouluarkeen, opetuksen järjestämiseen ja toteutukseen. Erityistä tukea tarvitsevilla oppilailta tulee olla tosiasialliset mahdollisuudet oppimiseen, hyvinvointiin sekä turvalliseen ja laadukkaaseen opetukseen ja opetuksen tukeen. Lautakunta edellyttää viranhaltijoita kiinnittämään erityistä huomiota jokaisen siirtyvän oppilaan tarvitseman tuen toteuttamiseen ja uuteen oppimisympäristöön siirtymisen sujumiseen, sekä seuraamaan tuen ja opetuksen tarkoituksenmukaista toteutumista. Lautakunta edellyttää

tuomaan seurannasta saadun tiedon lautakunnalle alkavan lukuvuoden syys- ja kevätlukukaudella. Lautakunta kehottaa kiinnittämään erityistä huomiota myös siirtyvän henkilökunnan tukemiseen ja heidän mukanaan siirtyvän osaamisen hyödyntämiseen uudessa oppimisympäristössä. Lautakunta edellyttää, että myös kaikkia Koulumäen koulun erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden vanhempia kuullaan riittävästi ja että heille tarjotaan mahdollisimman monta erilaista vaihtoehtoa lastensa laadukkaan ja riittävän erityisen tuen sekä ehjän koulupolun turvaamiseksi ja toteuttamiseksi kaupunkitasolla.”

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja Räf totesi Kerosen vastaehdotuksen raukeavan kannattamattomana.

Puheenjohtaja Räf tiedusteli, voidaanko Wallsin lisäsehdotus hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Puheenjohtaja Räf tiedusteli, voidaanko Koposen lisäsehdotus hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta päätti, että

1

Koulumäen erityiskoulun toiminta päättyy 31.7.2024.

2

Koulumäen erityiskoulun oppilaat sijoittuvat Espoon peruskouluissa jo toimiviin erityisluokkiin selostusosaan kirjatulla tavalla. Mahdollisista uusista perustettavista erityisluokista päätetään lautakunnassa erikseen oppilaaksiottoa koskevan vuosittaisen päätöksen yhteydessä.

Lisäksi lautakunta toivoo, että Koulumäen lakkautettavan koulun oppilaille osoitetaan uudet koulupaikat mahdollisuuksien mukaan jo ennen lukuvuoden 2024-2025 muita oppilaaksiottopäätöksiä.

Lautakunta totesi, että Koulumäen koulun lakkauttaminen aiheuttaa monelle vahvaa tukea tarvitsevalle oppilaalle suuria muutoksia kouluarkeen, opetuksen järjestämiseen ja toteutukseen. Erityistä tukea tarvitsevilla oppilailla tulee olla tosiasialliset mahdollisuudet oppimiseen, hyvinvointiin sekä turvalliseen ja laadukkaaseen opetukseen ja opetuksen tukeen. Lautakunta edellyttää viranhaltijoita kiinnittämään erityistä huomiota jokaisen siirtyvän oppilaan tarvitseman tuen toteuttamiseen ja uuteen oppimisympäristöön siirtymisen sujumiseen, sekä seuraamaan tuen ja opetuksen tarkoituksenmukaista toteutumista.

Lautakunta edellyttää tuomaan seurannasta saadun tiedon lautakunnalle alkavan lukuvuoden syys- ja kevätlukukaudella. Lautakunta kehottaa kiinnittämään erityistä huomiota myös siirtyvän henkilökunnan tukemiseen ja heidän mukanaan siirtyvän osaamisen hyödyntämiseen uudessa oppimisympäristössä. Lautakunta edellyttää, että myös kaikkia Koulumäen koulun erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden vanhempia kuullaan riittävästi ja että heille tarjotaan mahdollisimman monta erilaista vaihtoehtoa lastensa laadukkaan ja riittävän erityisen tuen sekä ehjän koulupolun turvaamiseksi ja toteuttamiseksi kaupunkitasolla.

Selostus

Koulumäen erityiskoulu sijaitsee Espoonlahden oppilasalueella. Koulussa toimii kaupunkitasoisesti muodostettuja erityisluokkia laaja-alaisia oppimisen erityisvaikeuksia omaaville ja autismin kirjon oppilaille. Erityisluokat palvelevat eri puolilla Espoota asuvia oppilaita ja oppilaat ohjautuvat kouluun samoin periaattein, kuin muihinkin Espoon peruskouluissa toimiviin kaupunkitasoisesti muodostettuihin vastaaviin erityisluokkiin. Koulumäen erityiskoululla ei ole siten omia, erikseen määriteltyjä ja lautakunnan päättämiä oppilasvalintaperusteita. Koulumäen koululle ei ole myöskään kohdennettu ylimääräistä resurssia opetuksen järjestämiseen, vaan koulu järjestää laaja-alaisia oppimisen erityisvaikeuksia omaavien oppilaiden yksilöllistettyä opetusta ja autismin kirjon opetusta samojen perusteiden ja resurssien mukaisesti kuin muut Espoon peruskoulut.

Koulumäessä on lukuvuonna 23–24 yhteensä 29 oppilasta vuosiluokilla 3, 5 ja 7–9. Oppilaista 11 on 9 luokan oppilaita, jotka lähtökohtaisesti jatkavat toiselle asteelle. Laaja-alaisia oppimisen erityisvaikeuksia omaavia oppilaita on 19 (ryhmiä on kaksi, joista toinen tyhjenee lukuvuoden 23–24 jälkeen), lievästi kehitysvammaisia ja/tai autismin kirjon oppilaita on 10 (yksi ryhmä). Oppilaista 9 opiskelee toiminta-alueittain, loput oppiaineittain.

Oppilastuntemus on pienen oppilasmäärän vuoksi hyvä. Oppimisympäristö ja luokkatilat vastaavat pienryhmäopetuksen tarpeita, eriyttämistiloja on riittävästi. Joustavat ryhmittelyt ja erilaiset pedagogiset oppilaiden edun mukaisten ratkaisut ovat toteutettavissa kuitenkin vain rajallisesti. Valinnaisainetarjonta on suppea ja valinnaisuuden toteutuminen haastavaa. Oppilailla ei ole mahdollisuutta integroitua yleisopetuksen opetusryhmään omien edellytystensä mukaisesti.

Koulumäen erityiskoulua johtaa tällä hetkellä Espoonlahden oppilasalueella sijaitsevan Meritorin koulun rehtori. Koulussa työskentelee lukuvuonna 2023–2024 viisi erityisluokanopettajaa/autismin kirjon opettajaa ja sivutoiminen kotitalousopettaja sekä kolme koulunkäynninohjaajaa, viisi erityiskoulunkäynninohjaajaa (joista neljä oppisopimuksella), 1–3 Seuren kautta eripituisilla sopimuksilla 1–3 ja koulusihteeri kolmena päivänä viikossa. Koulun itsearviointin perusteella toimintakulttuuri on rakennettu erityisen tuen järjestämisen näkökulmasta ja oppilaiden koulupolun tukeminen koetaan toimivaksi. Henkilöstöllä on pedagogista osaamista ja pitkä kokemus erityisen tuen oppilaiden opettamisesta, mutta henkilöstön saatavuus ja henkilöstön vaihtuvuus on ollut viime vuosina haastavaa. Laaja-alaisen erityisopettajan palveluita ei ole. Opinto-ohjaajan palvelut (mm. jatko-opintoihin liittyvä ohjaustyö) hoidetaan

erityisluokanopettajien toimesta oman työn ohessa ilman oppilaanohjaajan koulutusta. Oppilashuoltopalveluita on saatavilla niukasti.

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan 18.4.2018 hyväksymän vuosille 2018–2027 laaditun perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tilankäyttösuunnitelman yhteydessä on todettu, että erityiskouluista irrallisina yksikköinä on tarkoituksenmukaista luopua vuonna 2011 voimaan tulleen uuden perusopetuslain ja vuonna 2017 käyttöön otettujen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden johdosta. Suunnitelmaan on myös sisällytetty periaate, jonka mukaan kouluverkkoa kehitetään siten, että erityisluokalla opiskelevilla oppilailla on mahdollisuus integroitua yleisopetukseen omien edellytystensä mukaisesti.

Valtuusto on 19.10.2020 hyväksynyt Taloudellisesti kestävä Espoo - ohjelman. Ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi suuremmat kouluyksiköt ja perusopetuksen palveluverkon järjeistäminen. Tavoitteen saavuttamiseksi pienistä kouluyksiköistä on tarkoituksenmukaista luopua ja lähekkäin sijaitsevia yksiköitä yhdistää mahdollisuuksien mukaan yhtenäisiksi peruskouluiksi.

Koulumäen erityiskoulua koskevat vaihtoehdot

Suomenkielisen perusopetuksen tulosityksikkö on tarkastellut Koulumäen erityiskoulun osalta kolmea vaihtoehtoa:

- Koulun toiminnan päätyminen
- Koulun toiminnan jatkuminen
- Koulun yhdistäminen Espoonlahden yläkoulun kanssa.

Vaihtoehdosta 3 on sittemmin luovuttu, sillä koulujen yhdistäminen ei toisi nykytilanteeseen olennaisia oppilaita hyödyttäviä muutoksia tai yhtenäisen peruskoulun ja oppilaiden ehyen koulupolun etuja. Vammaisoppilaiden sijoittuminen Espoonlahden yläkoulun tiloihin edellyttäisi myös korjaustöitä.

Lapsivaikutusten arviointi

Edellä mainittujen vaihtoehtojen 1–2 vaikutuksista on laadittu lapsivaikutusten arviointi (ns. ennakoarviointi). Arviointi sisältää oppilaisiin kohdistuvien vaikutusten lisäksi vaikutukset henkilöstöön, johtamiseen ja resursseihin. Kyseinen arviointi on ollut lautakunnalle 24.5.2022 tehdyn päätösehdotuksen oheismateriaalina ja sitä on päivitetty vastaamaan nykytilannetta.

Laajennettuna lapsivaikutusten arviointina on 15.–16.2.2022 toteutettu oppilaskysely. Kyselyllä on selvitetty Koulumäen erityiskoulun oppilaiden mielipiteitä nykyisestä koulusta ja mahdollisesta uuteen kouluun siirtymisestä. Kyselyn toteutuksessa on huomioitu oppilaiden edellytykset ilmaista mielipiteensä hyödyntämällä monipuolisia kommunikaatiokeinoja. Oppilaat ovat vastanneet kysymyksiin itsenäisesti aina kun se on ollut oppilaan edellytykset huomioiden mahdollista. Opettajat ja avustajat ovat auttaneet tarvittaessa oppilaita vastaamisessa kirjoittamalla oppilaan ilmaisemat vastaukset ja/tai hyödyntämällä oppilaiden henkilökohtaisia kommunikoinnin apuvälineitä (esimerkiksi kommunikaatiokansio). Osassa vastauksista on annettu siten, että kysely on täytetty ryhmänä kysymys kerrallaan opettajan johdolla edeten. Kysely on toteutettu koulun ulkopuolisen henkilön toimesta objektiivisuuden varmistamiseksi.

Lapsivaikutusten arviointi ja oppilaskyselyn tulokset ovat oheismateriaalina.

Näkemyksen selvittäminen

Koulumäen erityiskoulun oppilaiden huoltajille, alueen asukkaille ja kunnan palveluita käyttäville tahoille on järjestetty asukastilaisuus vuonna 2022 ja 2024 vuoden alussa. Asukastilaisuudessa on ollut mahdollisuus saada lisätietoa valmistelun lähtökohdista ja varattu tilaisuus ilmaista mielipiteensä valmistelussa olevasta ehdotuksesta.

Koulumäen erityiskoulun johtokunnalle, henkilöstölle ja oppilaskunnalle sekä Espoon nuorisovaltuustolle, Espoon vammaisneuvostolle ja Espoon vammaisasiamiehelle on varattu tilaisuus ilmaista mielipiteensä valmistelussa olevasta ehdotuksesta ja mahdollisuus antaa oma lausuntonsa.

Henkilöstölle on järjestetty yhteistoimintalain mukainen työpaikkakokous ja viranhaltijoille kuuleminen.

Asukastilaisuudesta laadittu muistio ja asiassa annetut lausunnot ovat oheismateriaalina.

Vaihtoehtojen vertailu

Vaihtoehtoja 1–2 on vertailtu oheismateriaalina olevassa lapsivaikutusten arvioinnissa (ns. ennakkoarvioinnissa) tarkemmin. Alla lyhyt vertailu.

Vaihtoehto 1: Koulumäen erityiskoulun toiminnan päättymisen

Oppilaiden oikeus tarvitsemaansa tukeen ja yksilöllisiin ratkaisuihin toteutuu edelleen. Oppilailla on jatkossa mahdollisuus integroitua yleisopetuksen opetusryhmään omien edellytystensä mukaisesti. Joustavan ryhmittelyn ja erilaisten oppilaiden edun mukaisten pedagogisten ratkaisujen toteuttaminen sekä oppilashuoltopalveluiden saatavuus paranee. Kaikille oppilaille voidaan osoittaa koulu heidän asuinpaikkansa mukaisilta oppilasalueilta ja osalla koulumatkat lyhenevät.

Alustava suunnitelma on, että alueellinen erityisryhmä (laajat oppimisvaikeudet, eli ns. EMU-ryhmä) sijoitettaisiin Mainingin kouluun, toinen autismikirjon ryhmistä sijoitettaisiin Meritorin kouluun ja toinen autismikirjon ryhmistä sijoitettaisiin Saunalahden kouluun. Koulujen rehtorit ovat kuvailleet edellytyksiään tarjota ryhmämuotoista erityisopetusta kouluissaan:

Mainingin koulun (tänne sijoitettaisiin alueellinen erityisryhmä) rehtorin mukaan: Koulu ei sovellu kovin hyvin autismikirjon oppilaiden kouluksi piha-alueen osalta (tosin koulun omat autismikirjon oppilaat käyttävät yhteisesti esikoulun pihaa, joka tarkoitukseen soveltuu), mutta tätä ei olla ehdottamassakaan. Esteettömyys toteutuu koulussa. Koulumäen koulusta siirtyisi Mainingin kouluun pätevä erityisluokanopettaja, jos hän on siihen halukas. Koulun koko on suuri ja koko ajan kasvava.

Saunalahden koulun (tänne sijoitettaisiin 6. luokkalaiset autismikirjon oppilaat) rehtorin mukaan: "Saunalahden koulun tilat ovat olleet tiukilla viimeiset 11–12 vuotta, mutta tällä hetkellä autismikirjon opetus toimii hyvin, kun ryhmiä on saatu vähennettyä viidestä kolmeen.

Autismikirjon opetusta on koulussamme kehitetty kohta 12 vuoden ajan ja pätevien erityisopettajiemme osaaminen on korkealaatuista.

Tilamme ovat esteettömät, mutta eivät kovin hyvin soveltuvat juuri autismikirjon opetukseen. Näissä tiloissa on kuitenkin opittu toimimaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Saunalahden koulussa voi siis toimia yhteensä kolme autismikirjon erityisluokkaa ja näissä 8 oppilasta/luokkaa eli yhteensä 24 oppilasta.

Syksyllä -24 meille vapautuu 4–5 oppilaspaikkaa näistä ryhmistä, joten voimme hyvin ottaa kouluamme saman verran Koulumäen koulusta tulevia autismikirjon erityisoppilaita. Parhaiten nykyisiin ryhmiin soveltuisivat Koulumäen 5. luokan oppilaat. (eli ensi vuoden kuutosluokkalaiset).”

Meritorin koulun (tänne sijoitettaisiin 4. luokkalaiset autismikirjon oppilaat) rehtorin mukaan: “Meritorin koulun peruskorjaus on valmistunut noin 3 vuotta sitten. Peruskorjauksessa huomioitiin pien- ja erityisryhmien vaatimuksia jo olemassa olevien ratkaisujen pohjalta, Meritorissa on ollut pienryhmiä 1990-luvulta lähtien. Pienryhmille löytyy oma helposti rajattava alue omalla esteettömällä sisäänkäynnillä, kuitenkin niin, että erityisen tuen ryhmät/oppilaat eivät ole eristettynä koulun muusta toiminnasta.

Alueella on oppilaiden WC-tilat, kolme OT2 -opetusluokkatilaa muunneltavin ratkaisuin, rauhoittumishuone ja henkilökunnan pieni taukotila, jota on mahdollista käyttää myös opetuksen eriyttämiseen.

Koulun piha-alueen aitaratkaisun perusparannus erityisen tuen ryhmien tarpeisiin on aloitettu 21.8.23. Suunnittelupalaverissa 12.1.24 Tilapalveluliikelaitoksen rakennusvalvojan, KOTO:n tilakehityspäällikön ja Meritorin rehtorin kanssa sovittiin katselmus aitaurokoitsijan, kiinteistönhoidon sekä koulun edustajan kanssa 17.4.2024. Urakka-aika olisi kesä 2024.

Meritorin toimintakulttuurissa erityis- ja pienryhmät ovat osa arjen toimintoja. Henkilökunnan osaaminen ja ymmärrys perustuu jatkuvaan kouluttautumiseen, vertais- ja työssäoppimiseen sekä erityis- ja pienryhmien pitkään historiaan Meritorissa. Lisäksi lukuvuoden 2023–2024 aikana aloitettu tiivis yhteistyö Koulumäen koulun autismin kirjon ryhmien osaavan henkilökunnan kanssa on tuonut paljon erityisosaamista autismin kirjon opetuksen järjestämiseen.”

Muutos oppimisympäristössä ja henkilöstössä voi olla joillekin oppilaille haasteellinen ja opiskelu suuressa kouluyksikössä voi tuntua ei-hallittavalta. Opiskelu suuremmassa kouluyksikössä voi edellyttää aluksi oppilailta totuttelua ja sopeutumista uuteen oppimisympäristöön.

Henkilöstön pedagogista osaamista ja kokemusta erityisen tuen oppilaiden opettamisesta voidaan hyödyntää eri Espoon peruskouluissa.

Koulumäen koulun lakkauttamisesta on saatavissa vuosittain säästöä 341 584,56 € (vuokrat 308 704,56 € + siivous 32 880 €). Henkilöstökuluista ei lasketa saatavaksi säästöjä. Myöskään koulumatkakustannuksissa ei ole saatavissa välittömästi säästöä, sillä oppilaiden koulumatkaetuutta koskevat tarpeet säilynevät entisellään koulusta riippumatta. Pitkällä tähtäimellä säästöä todennäköisesti kuitenkin syntyy hieman.

Toiminnan päättymisestä saatavat pedagogiset ja oppilaiden hyvinvointia edistävien palveluiden paranemisesta syntyvät hyödyt ovat suuremmat kuin erillisenä pienenä erityiskouluna toimimisesta saatavat hyödyt.

Vaihtoehto 2: Koulumäen erityiskoulun toiminnan jatkuminen

Oppilaiden oikeus tarvitsemaansa tukeen ja yksilöllisiin ratkaisuihin toteutuu edelleen. Pienessä kouluyksikössä opiskelu voi tuntua joistakin oppilaista hallittavammalta. Tuttu oppimisympäristö ja henkilöstö säilyvät.

Joustavan ryhmittelyn ja erilaisten oppilaiden edun mukaisten pedagogisten ratkaisujen toteuttaminen on rajallista, oppilashuoltopalveluiden saatavuus on niukkaa. Oppilailla ei ole mahdollisuutta integroitua yleisopetuksen opetusryhmään omien edellytystensä mukaisesti eikä oppilaiden ole siten mahdollista saada yleisopetuksen mukaan etenevissä oppiaineissa aineenopettajan opetusta. Integroituminen yleisopetuksen kouluihin ei ole mahdollista, sillä vuosiluokilla 1–6 opiskeleville oppilaille ei ole koulun välittömässä läheisyydessä alakouluja tai yhtenäisiä peruskouluja. Vuosiluokilla 7–9 opiskelevat oppilaat voivat siirtyä lähellä sijaitsevaan Espoonlahden yläkouluun, mutta tämä edellyttäisi koulupäivän aikana koulujen välillä siirtymistä ja riittäviä tiloja opetuksen asianmukaiseksi järjestämiseksi.

Henkilöstöllä on pedagogista osaamista ja pitkä kokemus erityisen tuen oppilaiden opettamisesta.

Toiminnan jatkuminen nykyisellään ei ole voimassa olevan lainsäädännön ja opetussuunnitelman perusteiden näkökulmasta eikä pedagogisesti perusteltua.

Koulun toiminnan jatkuessa ei ole saatavissa kustannussäästöjä.

Esitetyt näkemykset ja mielipiteet

Oppilaskysely

Koulumäen erityiskoulun oppilaiden kyselyssä on käytetty asteikkoa 1–5 (1 = En tykkää ollenkaan, 2 = En tykkää, 3 = En osaa sanoa, 4 = Tykkään, 5 = Tykkään tosi paljon). Vastausvaihtoehdot lomakkeella ovat olleet sanoina ja hymiöinä. Avoimien kysymysten kohdalla on ollut tilaa piirtää.

Kyselyn tulosten perusteella oppilaat suhtautuvat nykyiseen kouluun neutraalisti tai hieman kielteisesti (ka 2,94) ja kokevat koulumatkan neutraalina tai hyvänä (ka 3,30). Oppilaiden avoimiin kysymyksiin antamista vastauksista käy ilmi, että mukavinta koulussa on esimerkiksi liikunta, matematiikka, tekninen työ, kotitalous ja äidinkieli. Ikävintä koulussa on sen sijaan sen pienuus ja oppilasmäärän vähäisyys sekä yksittäiset oppiaineet, kuten tekstiilityö, kuvaamataito, ympäristöoppi. Oppiaineisiin liittyvät vastaukset voivat kuitenkin kohdistua yleisesti koulunkäyntiin eivätkä välttämättä juuri Koulumäen kouluun. Kyselyn tuloksista käy edelleen ilmi, että oppilaat suhtautuvat luokalle tuleviin uusiin oppilaisiin hyvin (ka 3,61). Myös suhtautuminen uuteen kouluun siirtymiseen on hyvä (ka 3,64). Oppilaiden avoimiin kysymyksiin antamista vastauksista käy ilmi, että unelmien koulu sijaitisi lähellä, olisi iso, rauhallinen ja hiljainen. Osa oppilaista on ilmaissut unelmiensa kouluksi jonkin Espoon peruskouluista.

Asukastilaisuus

Asukastilaisuuteen osallistui pääasiassa Koulumäen erityiskoulun oppilaiden huoltajia sekä Kasvun ja oppimisen lautakunnan jäseniä. Asukastilaisuudessa esitetyistä näkemyksistä käy ilmi, että Koulumäen erityiskoulun toimintaan ollaan tyytyväisiä. Koulun toiminnan mahdollisessa päättymisessä herättää huoltaja muiden Espoon peruskoulujen valmiudet ja se, saavatko oppilaat suurempiin kouluyksikköihin siirtyessään tarvitsemansa tuen. Jotkut koulun johtokunnan jäsenet esittivät muita vaihtoehtoja, jotka käydään tarkemmin läpi lapsivaikutusten arvioinnissa ja toki myös johtokunnan lausunnossa.

Johtokunta

Koulumäen erityiskoulun johtokunta vastustaa koulun toiminnan päättämistä. Johtokunta toteaa lausunnossaan, että Koulumäen koulu nähdään turvallisena, kokonaisvaltaisena ja lasten edut huomioivana erityiskouluna, jossa on Espoon paras osaaminen, valmius ja resurssit. Osaaminen ja resurssointi on Koulumäessä keskittynyttä, jolloin henkilökunta pystyy tarjoamaan oppilaalle mahdollisimman hyvän oppimisympäristön. Tämä ei johtokunnan mukaan toteudu, jos osaaminen ja resurssit hajautetaan. Johtokunta tosiaan esittää myös muita vaihtoehtoja, kuten heidän lausunnostaan selviää ja joita on lapsivaikutusten arvioinnissa eritelty.

Henkilöstö

Henkilöstö toteaa lausunnossaan, että Koulumäessä tehdään vahvaa yhteisöllistä työtä ja tarjotaan räätälöityjä tukimuotoja oppilaille, joiden koulupolku on muissa kouluissa katkennut. Koulumäkeä on myös kehitetty autismikirjon oppilaiden osaamisyksiköksi ja kouluun on tehty mittavia investointeja mahdollistamaan autismikirjon kehitysvammaisten oppilaiden opetus sekä aamu- ja iltapäivähoito. Koulumäen koululle myönnettyillä resursseilla on kyetty toteuttamaan autismikirjon opetusta ja kehittämään sitä laadukkaasti. Henkilöstö esittääkin toiminnan jatkamista siten, että koulussa toimisi Espoonlahden oppilasalueen yksilöllistetyt ja autismikirjon opetusryhmät. Lisäksi kouluun voitaisiin sijoittaa vaativan, kuntouttavan yksilöllistetyn opetuksen oppilaita. Mikäli koulun toiminta päättyisi, oppilaat ja henkilöstö tulisi siirtää kokonaisuudessaan osaksi toista koulua.

Oppilaskunta

Koulumäen erityiskoulun oppilaskunta ei ota kantaa koulun toiminnan jatkoon. Oppilaskunnan lausuntoon on sen sijaan kirjattu oppilaiden näkemyksiä Koulumäen erityiskoulun hyvistä ja huonoista puolista. Hyvinä puolina pidetään tiloja, opetusta, yhteistyötä kotien kanssa ja koulun pienuutta. Koulun pienuus koetaan toisaalta myös huonona kaveripohjan vähyyden vuoksi. Muina huonoina puolina pidetään pieniä ryhmiä ja ajoittaisia riitoja.

Espoon Nuorisovaltuusto

2022 lausunnossaan Nuorisovaltuusto puoltaa Koulumäen erityiskoulun toiminnan päättämistä. Nuorisovaltuusto toteaa lausunnossaan toiminnan päättymisen mahdollistavan sen, että erityisluokkien oppilaat voivat olla kouluympäristössä muiden rinnakkaisluokkien kanssa. Toiminnan päättyessä tulee kuitenkin huomioida koulun henkilöstön ja oppilaiden

mahdollisimman hyvät järjestelyt uusissa kouluissa. Oppilaiden tulee saada uusissa kouluissaan heille itselleen sopivaa opetusta, esimerkiksi uusien tai jo olemassa olevien erityisluokkien avulla. Oppilaiden tarpeet on huomioitava yksilöllisesti. On myös taattava, että Koulumäen koulun henkilöstön työpaikat säilyvät se, että heidän ammattitaitoaan ei jätetä huomiotta.

Nuorisovaltuusto ei kyennyt toimittamaan tuoretta lausuntoa, koska vuoden 2024 valtuusto kokoontuu ensimmäisen kerran vasta 31.1.2024. Tämä ei mennyt yksiin kasvun ja oppimisen päätöksenteon aikataulun kanssa.

Espoon vammaisneuvosto

2022 lausunnossaan Vammaisneuvosto vastustaa Koulumäen erityiskoulun toiminnan päättymistä ja toteaa lausunnossaan, että koulun vaihtuminen kesken koulutien voi heikentää merkittävästi oppilaiden pärjäämistä tarvittavan tuen muuttuessa tai kadotessa. Koulumäen koulun oppilailla on valmiiksi erityisiä haasteita luottamuksen ja turvallisuudentunteiden hallinnassa ja he ovat syrjäytymisvaarassa. Tuttujen aikuissuhteiden katkaiseminen voi vaarantaa näiden oppilaiden selviytymisen arjessa ja koulutyössä. Suuremmat ihmismäärät ja uudet henkilöt lisäävät entisestään erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden rasitusta ja riskiä tulla kiusatuksi. Huolta aiheuttaa myös resurssien riittävyys ja oppilaille osoitettavien uusien koulujen fyysinen esteettömyys.

Vuoden 2024 alussa Vammaisneuvoston toimittamassa lausunnossaan he sen sijaan toteavat, että Koulumäen koulun alasajo on jo tapahtunut. Nykyisellä oppilasmäärällä jatkaminen lienee mahdotonta. Vammaisneuvosto lausuu yleisesti, että on erityisen tärkeää järjestää jokaiselle erityistä tukea tarvitsevalle oppilaalle yksilölliset tukimuodot sekä turvalliset ja esteettömät oppimisympäristöt. On taattava joustavat pienryhmät, riittävä määrä oppimisen tuen asiantuntijoita, erityisopettajia sekä avustajia.

Niiden oppilaiden osalta, joille tulee koulun vaihtoja, on huomioitava oppilaiden ja huoltajien toiveet uuden koulupaikan suhteen. On myös huomioitava oppilaiden yksilölliset voimavarat siten, että opiskelu antaa oppilaille sekä mielekkäitä haasteita että onnistumisen kokemuksia, jotta opiskelijat voivat hyvällä itsetunnolla varustettuna suunnata peruskoulun jälkeisiin jatko-opintoihin.

Espoon vammaisasiamies

2022 lausunnossaan Vammaisasiamies ei kannata Koulumäen erityiskoulun toiminnan päättymistä ja toteaa lausunnossaan, että koulun toiminnan päättymisestä päätettäessä päätetään tosiasiallisesti myös kaikkien oppilaiden koulu, oppimisympäristö ja sosiaaliset suhteet kesken peruskoulun. Oppilaiden kaverisuhteet ja tuttu henkilökunta vaihtuivat kerralla kokonaan ja pieni koulu vaihtuu suurempaan, vieraaseen yhteisöön. Muutoksessa ei ole mahdollista tarkastella oppilaiden yksilöllisiä tarpeita, koska muutos koskee kaikkia Koulumäen oppilaita.

Ehdotus ja perustelut

Koulumäen koulun toiminta päättyy 31.7.2024. Oppilaat sijoittuvat Espoon peruskouluissa toimiviin laaja-alaisia oppimisen erityisvaikeuksia omaavien oppilaiden ja autististen oppilaiden erityisluokille. Laaja-alaisia oppimisen erityisvaikeuksia omaavien oppilaiden erityisluokat toimivat Mainingin,

Rastaalan, Pohjois-Tapiolan, Ruusutorpan ja Viherlaakson kouluissa. Autismikirjon oppilaiden erityisluokat toimivat Karhusuon, Kilonpuiston, Mainingin, Meritorin, Mikkelän, Pohjois-Tapiolan ja Saunalahden kouluissa sekä Rinnekodin erityiskoulussa. Mahdollisista uusista perustettavista erityisluokista päätetään lautakunnassa vuosittaisen oppilaaksioton yhteydessä.

Koulumäen erityiskoulun toiminnan päätyminen ja oppilaiden sijoittaminen edellä mainittuihin kouluyksikköihin on perusteltua mm. seuraavista syistä:

Erytisluokilla opiskelevilla oppilailla on mahdollisuus integroitua yleisopetuksen opetusryhmiin omien edellytystensä mukaisesti, kun koulussa on eri vuosiluokkien yleisopetuksen opetusryhmiä.

Joustava ryhmittely ja erilaisten oppilaiden edun mukaisten pedagogisten ratkaisujen toteuttaminen helpottuu, kun koulussa toimii rinnakkaisluokkia.

Oppilaiden hyvinvoinnin kannalta keskeisten oppilashuoltopalveluiden saatavuus paranee.

Muilla kuin Espoonlahden oppilasalueella asuvilla oppilailla on mahdollisuus siirtyä oman asuinpaikkansa mukaisella oppilasalueella sijaitsevaan kouluun ja koulumatkat lyhentyvät.

Osalla Espoonlahden oppilasalueella asuvista oppilaista on mahdollisuus siirtyä oppilasalueen sisällä lähempänä sijaitsevaan kouluun ja koulumatkat voivat lyhentyä.

Tiloja ja opetusresursseja voidaan hyödyntää joustavammin ja tarkoituksenmukaisemmin kokonaisuuden tasolla. Monipuolisten palvelukokonaisuuksien muodostaminen oppilaiden hyvinvoinnin, yhteisöjen syntymisen ja yhteistoimintamahdollisuuksien sekä vapaa-ajan arjen tukemiseksi helpottuu.

Pedagoginen johtaminen vahvistuu, kun rehtori (esihenkilö) on paikalla päivittäin.

Koulumäen jatkaminen erillisenä erityiskouluyksikkönä ja opetuksen järjestäminen nykyisellä tavalla ei ole perusteltua mm. seuraavista syistä:

Oppilaista 11 on tällä hetkellä 9. luokalla. Lukuvuonna 2024–2025 jatkavia oppilaita on enää 18 (kolmessa erityisluokassa).

Oppilailla ei ole mahdollisuuksia opiskella yleisopetuksen opetusryhmässä, vaikka se voisi olla oppilaan etu ja edellytykset sekä opetuksen järjestämismahdollisuudet huomioiden perusteltua.

Joustava ryhmittely ja erilaisten oppilaiden edun mukaisten pedagogisten ratkaisujen toteuttaminen on rajallista.

Oppilaiden hyvinvoinnin kannalta keskeisiä opiskeluhuoltopalveluita ei ole riittävästi oppilasmäärän pienuuden vuoksi.

Oppilailla ei ole mahdollisuutta kartuttaa jatko-opinnoissa tarvittavia taitoja (esim. suuret yksiköt ja opetusryhmät).

Ratkaisu ei ole johtamisen ja resurssien näkökulmasta järkevää, tilankäyttösuunnitelmaan sisällytetyn kouluverkon kehittämisperiaatteen

mukainen eikä edistä Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelmassa asetettuja tavoitteita.

Keskeiset toimenpiteet toiminnan päättyessä

Oppilaat

Erityisen tuen järjestämistä koskevat oppilaskohtaiset ratkaisut tehdään oppilaskohtaisten erityisen tuen tarkistamispäätösten yhteydessä. Ennen päätösten tekemistä oppilaille laaditaan päivitetty pedagoginen selvitys yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa, joka käsitellään perusopetuslain edellyttämällä tavalla moniammatillisesti oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Oppilaiden henkilökohtaiset opetuksen järjestämistä koskevat suunnitelmat (HOJKS) päivitetään vastaamaan kunkin oppilaan tuen tarpeita ja oppilaskohtaisia tavoitteita. Oppilaita ja heidän huoltajiaan kuullaan asianmukaisesti ennen erityisen tuen tarkistamispäätösten tekemistä.

Koulumäen erityiskoulun ja oppilaiden tulevien koulujen pedagoginen asiantuntemus sekä opettajien ja muiden tuen ammattihenkilöiden monialainen yhteistyö korostuu nivelvaiheessa oppilaiden tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Henkilöstö

Oppilaiden siirtyessä omien asuinpaikkojensa mukaisesti kouluihin, Koulumäen erityiskoulun vakinaista henkilöstöä ei voida siirtää kokonaisuutena mihinkään Espoon peruskouluun. Espoon kaupungissa sovittujen yhteisten periaatteiden mukaisesti henkilöstöllä tulee myös olla mahdollisuus hakeutua haluamaansa kouluun. Näin ollen tilanne ei ole samankaltainen, kuin esimerkiksi Niittykummun ja Mankkaan koulujen autismin kirjon erityisluokkien siirtyessä kokonaisuutena henkilöstöineen Pohjois-Tapiolan kouluun. Samaan aikaan toiseen kouluun siirtyvien opettajien kohdalla voidaan kuitenkin huomioida toiveet mahdollisuuksien mukaan.

Vastineet lausunnoissa esitettyihin seikkoihin

Koulumäen erityiskoulun tarjoama palvelu

Koulumäen erityiskoululle ei ole annettu perusopetuslain tarkoittamaa erityistehtävää, kuten perusopetuslain 4 a §:ssä säädetyn mukaista erikoissairaanhoidossa olevien oppilaiden opetuksen järjestämistä. Koululle ei ole myöskään määritelty Espoon kaupungin toimesta mitään erityistehtävää, kuten autismikirjon opetuksen osaamisyksikkönä toimiminen. Koulun tehtävänä on siten järjestää perusopetusta muiden espoolaisten koulujen tavoin opetuslainsäädännön ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Koulumäen erityiskoulussa opiskelevat oppilaat ovat ohjautuneet koulun erityisluokille samoin perustein, kuin muihinkin Espoon peruskouluissa toimiviin laaja-alaisia oppimisvaikeuksia omaavien ja autistisille oppilaiden erityisluokille. Yhteistyötä erikoissairaanhoidon ja lastensuojelun kanssa tehdään, kuten muissakin Espoon peruskouluissa.

Oppilaiden oikeus tarvitsemaansa tukeen ja yksilöllisiin ratkaisuihin

Perusopetuslain 17 §:ssä säädetyn mukaisesti erityinen tuki järjestetään oppilaan etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioon ottaen muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai kokonaan erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa. Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta oppilaan tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta. Opetuksessa voidaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvun 7.4. mukaisesti hyödyntää erilaisia pedagogisia ratkaisuja, erityisen tuen järjestämisessä käytettävissä ovat kaikki tukimuodot. Yksilöllisiä opetusjärjestelyjä voidaan toteuttaa tarvittaessa myös perusopetuslain 18 §:n nojalla.

Edellä mainittu huomioiden, oppilaiden oikeus tarvitsemaansa tukeen ja yksilöllisiin ratkaisuihin ei pääty, vaikka heidän erityinen tukensa järjestettäisiin muussa Espoossa toimivan peruskoulun erityisluokalla. Oppilaille järjestetään heidän tarpeitaan vastaava tuki riippumatta missä koulussa opiskelee (vrt. esimerkiksi Espoon sisällä muuttavat). Huoltajien kanssa tehdään yhteistyötä siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Yhteistyötapoja ja toimintamalleja kehitetään koko perusopetuksen ajan ja koulunkäynnin nivelvaiheisiin. Yhteistyötä kodin ja koulun sekä tarvittavien tahojen kanssa tehdään, kuten ennenkin. Siltä osin, kuin lausunnoissa esitetään huoli lastensuojelullisen yhteistyön jatkumisesta, on huomionarvoista, että lastensuojelullinen yhteistyö on jokaista peruskoulua velvoittavaa. Jokaisella Espoon peruskoululla on velvollisuus toimia yhteistyössä lastensuojelun kanssa tarpeen tullen ja toimia ns. ennaltaehkäisevänä lastensuojeluna edistämällä ja turvaamalla lasten kasvu, hyvinvointi ja kehitys koulun tarjoamin tukitoimin.

Integroituminen yleisopetuksen opetusryhmään

Koulumäen erityiskoulun oppilaat opiskelevat edelleen erityisluokilla, erityisluokat toimivat vain yleisopetuksen koulussa. Oppilailla on jatkossa mahdollisuus integroitua erityisluokilta yleisopetuksen opetusryhmiin, esimerkiksi joissain taito- ja taideaineissa. Erityisluokilla olevat oppilaat saavat siten mm. vertaismallia ja osallisuuden kokemusta kouluissaan. Yleisopetuksen oppilaat vastaavasti kasvavat erilaisuuden läsnäoloon ja ymmärtämiseen yhteiskunnassa. Lisäksi on mahdollista edistää oppilaiden sosiaalista kiinnittymistä omaan asuin- ja toimintaympäristöönsä.

Integroituminen erityisluokalta yleisopetukseen tehdään kunkin oppilaan omien edellytysten mukaisesti. Integraation mahdollisuus ei siis tarkoita sitä, että oppilaiden on pakko opiskella yleisopetuksen opetusryhmässä, jos se heidän etunsa ja edellytyksensä huomioiden ei ole mahdollista.

Osaamisen hajauttaminen ja kollegiaalisen tuen puute

Koulumäen erityiskouluun ei ole keskitetty autismikirjon erityisosaamista tai toiminnan kehittämistä. Autismikirjon opetusta järjestetään tällä hetkellä Karhusuon, Kilonpuiston, Mainingin, Meritorin, Mikkelän, Pohjois-Tapiolan ja Saunalahden kouluissa sekä Rinnekodin erityiskoulussa. Kullakin edellä mainituista kouluista on autismikirjon erityisosaamista ja pitkä kokemus autismikirjon oppilaiden opetuksesta. Koulut vastaavat oman toimintansa kehittämisestä, kaupunkitasoisesti toimintaa kehitetään puolestaan suomenkielisen perusopetuksen opetuksen tuen palvelualueen ja autismikirjon opetusta tarjoavien koulujen yhteistyönä. Valtakunnallisella tasolla Espoo on aktiivisesti mukana kehittämistoiminnassa (esimerkiksi vaativan erityisen tuen verkosto eli VIP-verkosto).

Koulumäen erityiskouluun ei ole myöskään keskitetty sairaalajaksolta palaavien oppilaiden opetuksen järjestämiseen liittyvää erityisosaamista tai toiminnan kehittämistä. Oppilaat palautuvat sairaalakoulujakoilta lähtökohtaisesti niihin kouluihin, jotka oppilaille on jo aiemmin osoitettu. Oppilaille osoitetaan uudet koulut ainoastaan, jos sairaalakoulujakson perusteella oppilas tarvitsee jotakin sellaista tukea, jota oppilaalle aiemmin osoitetussa koulussa ei ole mahdollista tarjota. Koulumäen erityiskouluun sairaalaopetuksen jälkeen ohjautuneet oppilaat ovat oppilaita, jotka tarvitsevat laaja-alaisiin oppimisvaikeuksiinsa tukea. Erityisluokkapaikka on osoitettu ko. opetusmuotoa tarjoavien koulujen puitteissa samoin perustein kuin muihin kouluihin ohjautuneillekin. Toisin sanoen yksilöllistettyä opetusta tarvitsevat oppilaat eivät automaattisesti ohjaudu Koulumäen erityiskouluun sairaalajakson päätyttyä.

Kollegiaalista tukea on saatavissa kaikissa kouluissa. Kollegiaalista tukea on saatavissa myös koulujen välillä.

Vastaanottavien koulujen valmiudet

Laaja-alaisia oppimisen erityisvaikeuksia omaavien oppilaiden erityisluokat tulevat toimimaan lukuvuonna 2024–2025 Mainingin, Rastaalan, Pohjois-Tapiolan, Ruusutorpan ja Viherlaakson kouluissa. Autististen oppilaiden erityisluokat toimivat puolestaan Karhusuon, Kilonpuiston, Mainingin, Meritorin, Mikkelän, Pohjois-Tapiolan ja Saunalahden kouluissa sekä Rinnekodin erityiskoulussa. Kaikissa erityisluokissa toimii erityisluokanopettaja ja avustajapalveluhenkilöstöä. Mikäli oppilaan koulun osoittamisessa tulee huomioida koulun esteettömyys tai jokin muu oppilaaseen kiinteästi liittyvä syy, näihin on mahdollista vedota erityisen tuen tarkistamista koskevissa hakuasiakirjoissa.

Koulumäen erityiskoulussa opiskelevien oppilaiden oppilasprofiili ei eroa em. kouluissa toimivien erityisluokkien oppilaiden profiilista. Koulumäen erityiskoululle ei ole myöskään annettu tai määritelty mitään erityistehtävää eikä koululle ole siten osoitettu myöskään mitään erillistä (ylimääräistä) resurssia oppilaiden opetuksen järjestämiseen ja/tai tukipalveluiden toteuttamiseen. Toisin sanoen opetus on järjestetty samoin perustein ja resurssein, kuin muissa kouluissa. Erilaiset perusopetuksen opetussuunnitelmaan kirjatut pedagogiset ratkaisut ja perusopetuslain mukaiset tukitoimet sekä yksilölliset opetusjärjestelyt ovat toteutettavissa kaikissa Espoon peruskouluissa, myös tukiverkostot ja yhteistyörakenteet mm. erikoissairaanhoidon ja/tai lastensuojelun kanssa ovat räätälöitävissä vastaamaan oppilaiden tuen tarpeita. Opetus- ja tukipalveluresurssit määräytyvät koulun oppilasmäärän perusteella.

Segregaation ja kiusaamisen uhka

Espoossa kaikkien erityisen tuen oppilaiden, mukaan lukien vaikeimmin kehitysvammaisten ja syvästi autististen oppilaiden opetus järjestetään pääasiassa yleisopetuksen kouluissa eri suuruisissa yksiköissä. Poikkeuksena ovat siis vain Keinumäen sairaalakoulu sekä Koulumäen erityiskoulu ja Rinnekodin erityiskoulu.

Espoon perusopetuksessa ei suvaita syrjintää ja segregaation välttämiseksi tehdäänkin vahvasti työtä. Se, että kaikenlaiset oppilaat taustasta ja/tai tuen tarpeista riippumatta pääsevät osalliseksi kouluyhteisöön, lisää ymmärrystä ihmisten erilaisuudesta ja vähentää

segregaatiota. Jokaisessa koulussa on laadittuna kiusaamisen ehkäisy-suunnitelma.

Erityiskoulujen säilyttäminen

Erityiskouluilla on ollut aiemmin erityinen rooli Espoon perusopetuksen, mukaan lukien erityisen tuen järjestämisessä. Erityiskouluille on esimerkiksi annettu usein jokin erityistehtäviä, jolloin kouluihin on myös ohjautettu erillisten haku- ja valintamenettelyiden perusteella. Vaihtoehtoisesti kouluihin on keskitetty erilaisia palveluita, esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimen yksiköitä.

Espoossa on tehty vuoden 2011 alusta voimaan tulleiden perusopetuslain muutosten ja syksyllä 2017 käyttöön otettujen opetussuunnitelman perusteiden muutosten seurauksena erityisen tuen järjestämiseen ja resurssien ohjaamiseen liittyviä muutoksia, joilla on pyritty tuen järjestämiseen uudella tavalla ja aiempaa joustavampien toimintatapojen avulla vahvistamaan oppilaan oikeutta saada monipuolisesti tukea omassa lähikoulussaan. Kolmiportaisen tuen toteutumista Espoon perusopetuksessa on arvioitu säännöllisesti ja lautakunnalle on viimeksi 26.4.2022 annettu selvitys yleisen, tehostetun ja erityisen tuen järjestämisestä Espoossa.

Koska oppilaiden tarvitsema erityinen tuki voidaan nykyisen lainsäädännön ja opetussuunnitelman sekä viime vuosina saatujen kokemusten mukaan järjestää oppilaiden etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioiden yleisopetuksen kouluissa, erityiskouluista on tarkoituksenmukaista luopua vähitellen. Esimerkiksi Veräjänkulman, Vallivaaran, Tähtitarhan, Eestinmetsän ja Merisaappaan erityiskouluista on jo luovuttu. Se, että kaikenlaiset oppilaat taustasta ja/tai tuen tarpeista riippumatta pääsevät osalliseksi kouluuyhteisöön, lisää ymmärrystä ihmisten erilaisuudesta ja vähentää segregatiota.

Koulumäen erityiskoulun toiminnan jatkaminen siten, että kouluun keskitettäisiin vaativan, kuntouttavan ja yksilöllistetyn opetuksen oppilaiden opetuksen järjestäminen, ei ole edellä mainituin perustein tarkoituksenmukaista. Espoossa jatkaa kaksi erityiskoulua: Keinumäen sairaalakoulu ja Rinnekodin erityiskoulu. Keinumäen sairaalakoulu vastaa Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin lasten- ja nuorten psykiatrian avohoitoyksiköiden, Espoon kaupungin lastenpsykiatrisen avohoitoyksikön sairaalakoulupaikkaa tarvitsevien oppivelvollisuusikäisten lasten ja nuorten opetuksesta. Sen lakisääteisenä, perusopetuslaki 4 a §:ään perustuvana tehtävänä on antaa opetusta, jolla on oppimista ja koulunkäyntiä ylläpitävä sekä oppilaan hoitotavoitteita tukeva kokonaiskuntoutuksellinen tavoite. Rinnekodin koulu on Elmeri-koulu. Elmeri-koulut ovat erityiskouluja, jotka tarjoavat opetusta lapsille ja nuorille, joilla on kehitysvammaisuutta ja/tai autismin kirjoa ja näihin liittyvää psykososiaalisen tuen tarvetta. Rinnekoti -säätiö tarjoaa myös tilapäishoitopaikkoja tilapäishoidossa oleville oppilaille perheen ja huoltajien jaksamisen tueksi sekä ympärivuorokautista tehostettua asumispalvelua pienryhmäkodeissa.

Koulun toiminnan jatkamisen mahdollisuuksien tarkastelu

Kasvun ja oppimisen lautakunta palautti asian uudelleen valmisteluun kokouksessaan 7.2. Lautakunnan mukaan sille pitäisi esitellä myös vaihtoehto "jossa Koulumäen koulun toiminta voisi jatkua nykyisellään ja niin, että koulun nyt käytössä olevia vapaita tiloja hyödynnettäisiin myös

muiden vahvaa erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden oppilaaksiottoon ja opetukseen.

Koulumäen koulun oppimisympäristö ja henkilökunnan ammattitaito mahdollistaa vahvaa vaativaa tukea tarvitsevien oppilaiden opetuksen ja tämän osaamisen hyödyntämistä olisi syytä tarkastella myös sen vaihtoehdon kautta, että koulun toimintaa ja täyttöastetta vahvistettaisiin nykyisestä."

Koulun toiminnan jatkaminen lautakunnan edellyttämällä tavalla edellyttäisi, että on riittävästi vahvaa erityistä tukea tarvitsevia oppilaita, joille Koulumäen koulu voidaan osoittaa koulupaikaksi.

Opetusmuoto, josta Koulumäen koululla on pitkä kokemus, on kokonaan yksilöllistettyä oppimäärää opiskelevien opetus. Kun tarkastellaan Espoonlahden oppilasaluetta, selviää, että alueella on tässä opetusmuodossa 20 erityisluokalla opiskelevaa oppilasta, joista 14 on Koulumäen koulussa.

Toinen opetusmuoto, jota Koulumäen koululla toteutetaan, on autismikirjon luokkamuotoinen erityisopetus. Autismiopetusta Koulumäen koululla on ollut vasta joitakin vuosia. Koululla toimivista ryhmistä vain toisessa on kelpoinen opettaja. Esimerkiksi Saunalahden koulussa, jossa toteutetaan vastaavaa opetusta, kaikki opettajat ovat kelpoisia. Saunalahdessa myös oppimisympäristö on autismiopetukseen soveltuva.

Espoonlahden alueella ei siten ole sellaista määrää vahvan erityisen tuen oppilaita, että heidän siirtämisensä Koulumäen koululle kasvattaisi merkittävästi koulun oppilasmäärää ja tekisi koulun toiminnan jatkumisesta mielekäästä. Muiden oppilasalueiden oppilaiden sijoittaminen Koulumäen kouluun ei ole tarkoituksenmukaista, koska oppilaiden koulumatkat muodostuisivat pitkiksi. Lisäksi tilauskuljetusten hinnat oppilasalueelta toiselle ovat korkeammat kuin oppilasalueen sisällä.

Vaihtoehto, jossa Koulumäen kouluun keskitetään vain erityisopetuksen opetusryhmiä, heikentää näiden oppilaiden oikeuksia nauttia kaikista ihmisoikeuksista ja perusvapauksista täysimääräisesti ja yhdenvertaisesti muiden lasten kanssa. Vammaisille lapsille tulee tarjota yhtäläinen oikeus koulutukseen ilman minkäänlaista syrjintää lapsen valmiuksien mukaisesti. Vammaisille tarjottavien aktiviteettien ja toiminnan ei tule rajautua vain vammaisille suunnattuihin toimintoihin. Kaikki toiminta tulisi suunnitella siten, että se tarjoaa osallistumismahdollisuuden vammaisuudesta riippumatta. Koulumäen koulun ollessa vain erityisopetusta varten, tämä mahdollisuus poissuljetaan näiltä oppilailta. Lähtökohtaisesti samat oikeudet tulee tarjota kaikille lapsille, ilman esimerkiksi vammaisuuteen perustuvia erotteluita tai ennako-oletuksia. Emme voi yleistää, etteivät kaikki autismikirjon oppilaat tai yksilöllistetyn opetuksen oppilaat voisi osallistua miltään osin koulun yhteiseen toimintaan.

Jos Koulumäen koulu päätetään lakkauttaa, kaikkien oppilaiden tuki tarkistetaan yksilökohtaiseen arvioon pohjautuen perusopetuslain mukaisesti. Kaikki oppilaat jatkavat erityisluokilla.

Yhteenveto ja toteamukset

Koulumäen erityiskoulu tarjoaa laadukasta erityisopetusta ja koulussa on paljon osaamista. Koululle ei ole kuitenkaan annettu laaja-alaisia oppimisen erityisvaikeuksia omaavien oppilaiden ja/tai autismikirjon

oppilaiden opetuksen järjestämiseen liittyvää erityistehtävää eikä näihin liittyvää erityisosaamista ole keskitetty kouluun. Koulun tehtävänä on ollut järjestää perusopetusta muiden espoolaisten koulujen tavoin opetuslainsäädännön ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Oppilaiden oikeus saada erityistä tukea ja mahdollisuus yksilöllisiin ratkaisuihin ei muutu Koulumäen erityiskoulun toiminnan päättymisen seurauksena. Oppilaat voivat opiskella jatkossakin erityisluokalla, mutta oppilaiden oikeus opiskella myös yleisopetuksen opetusryhmässä on jatkossa mahdollista. Integroituminen yleisopetukseen tehdään kunkin oppilaan omien edellytysten mukaisesti. Jos integroituminen yleisopetuksen opetusryhmään ei ole kyseisen oppilaan etu ja edellytykset huomioiden mahdollista, oppilas opiskelee kokonaan erityisluokalla.

Lausunnoissa esitetyt seikat ja huolet ovat ymmärrettäviä, mutta eivät kaikilta osin paikkansa pitäviä. Huolia on mahdollista hälventää mm. tarjoamalla mahdollisuus tutustua muiden Espoon peruskoulujen toimintaan, resursseihin ja käytäntöihin.

Koulumäen koulun toimintaa ei ole mahdollista tarkoituksenmukaisella tavalla laajentaa niin, että sinne ohjattaisiin riittävää määrää vahvaa erityistä tukea tarvitsevia oppilaita. Siksi koulun toiminnan päättymisen on paras vaihtoehto.

Päätöshistoria

Kasvun ja oppimisen lautakunta 07.02.2024 § 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Perusopetuksen johtaja Nurmi Juha

Kasvun ja oppimisen lautakunta päättää, että

1
Koulumäen erityiskoulun toiminta päättyy 31.7.2024.

2
Koulumäen erityiskoulun oppilaat sijoittuvat Espoon peruskouluissa jo toimiviin erityisluokkiin selostusosaan kirjatulla tavalla. Mahdollisista uusista perustettavista erityisluokista päätetään lautakunnassa erikseen oppilaaksiottoa koskevan vuosittaisen päätöksen yhteydessä.

Käsittely

Koponen teki Kosken, Saikkosen, Hellströmin ja Smithin kannattamana seuraavan palautusehdotuksen:

”Lautakunta päättää palauttaa Koulumäen koulua koskevan lakkauttamisesityksen. Lautakunta esittää, että jatkovalmistelussa lautakunnan tietoon saatetaan myös vaihtoehto, jossa Koulumäen koulun toiminta voisi jatkua nykyisellään ja niin, että koulun nyt käytössä olevia vapaita tiloja hyödynnettäisiin myös muiden vahvaa erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden oppilaaksiottoon ja opetukseen. Koulumäen koulussa on kuluneiden vuosien aikana rakennettu määrätietoisesti ja tavoitteellisesti vaativankin erityisen tuen tarpeeseen vastaavia tiloja, struktuureita ja käytäntöjä. Koulumäen koulun oppimisympäristö ja

henkilökunnan ammattitaito mahdollistaa vahvaa vaativaa tukea tarvitsevien oppilaiden opetuksen ja tämän osaamisen hyödyntämistä olisi syytä tarkastella myös sen vaihtoehdon kautta, että koulun toimintaa ja täyttöastetta vahvistettaisiin nykyisestä.”

Walls teki Klingin kannattamana seuraavan lisäysehdotuksen:

”Lautakunta edellyttää, että kaikkia Koulumäen koulun erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden vanhempia kuullaan riittävästi ja heille tarjotaan mahdollisimman monta eri vaihtoehtoa lastensa laadukkaan ja riittävän erityisen tuen sekä ehyen koulupolun turvaamiseksi ja toteuttamiseksi kaupunkitasolla. Lautakunta edellyttää myös, että vastaanottavien koulujen tosiasialliset resurssit toteuttaa erityistä tukea Koulumäen oppilaille ovat riittäviä vastaamaan kaikkien tukea tarvitsevien oppilaiden tarpeita niin määrällisesti kuin laadullisesti.”

Kling teki Wallsin kannattamana seuraavan lisäysehdotuksen:

”Lautakunta toivoo, että Koulumäen lakkautettavan koulun oppilaille osoitetaan uudet koulupaikat mahdollisuuksien mukaan jo ennen lukuvuoden 2024-2025 muita oppilaaksiottopäätöksiä.”

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että lautakunnan on äänestettävä palautuksesta. Äänestyksessä palautuksen puolesta äänesti 7 jäsentä ja palautusta vastaan äänesti 6 jäsentä. Äänestyspöytäkirja on liitteenä.

Puheenjohtaja totesi kasvun ja oppimisen lautakunnan päättäneen äänin 7–6 palauttaa asian uudelleenvalmisteluun. Näin ollen lisäysehdotuksia ei käsitelty.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta:

Päätöksiä palauttaa asian uudelleen valmisteluun.

Kasvun ja oppimisen lautakunta 24.05.2022 § 87

Päätösehdotus

Perusopetuksen johtaja Nurmi Juha

Kasvun ja oppimisen lautakunta päättää, että

1

Koulumäen erityiskoulun toiminta päättyy 31.7.2024.

2

Koulumäen erityiskoulun oppilaat sijoittuvat Espoon peruskouluissa jo toimiviin erityisluokkiin selostusosaan kirjatulla tavalla. Mahdollisista uusista perustettavista erityisluokista päätetään lautakunnassa erikseen oppilaaksiottoa koskevan vuosittaisen päätöksen yhteydessä.

Käsittely

Walls teki puheenjohtaja Räfin, Kurrin, Klingin ja Kosken kannattamana seuraavan palautusehdotuksen:

”Lautakunta päättää palauttaa Koulumäen erityiskoulun toiminnan päättymistä koskevan esityksen uudelleentvalmisteluun. Lautakunta toivoo, että uudelleentvalmistelun aikana tehtäisiin laajennettu lapsivaikutusten arviointi sekä huomioitaisiin Koulumäen erityiskoulun jatkon osalta useampia vaihtoehtoja kuin nyt ehdotetussa virkamiesesityksessä.”

Palautuskeskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että lautakunnan on äänestettävä palautuksesta. Äänestyksessä palautuksen puolesta äänesti 10 jäsentä ja käsittelyn jatkamisen puolesta äänesti 2 jäsentä. Äänestyspöytäkirja on liitteenä.

Puheenjohtaja totesi kasvun ja oppimisen lautakunnan päättäneen äänin 10–2 palauttaa asian uudelleentvalmisteluun.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta päätti palauttaa asian uudelleentvalmisteluun.

Lautakunta toivoo, että uudelleentvalmistelun aikana tehtäisiin laajennettu lapsivaikutusten arviointi sekä huomioitaisiin Koulumäen erityiskoulun jatkon osalta useampia vaihtoehtoja kuin nyt ehdotetussa virkamiesesityksessä.

Liitteet

Oheismateriaali

- Äänestystulosraportti 7.2.2024 § 21
- Lapsivaikutusten arviointi (ennakkoarviointi)
- Koulumäen koulun johtokunnan lausunto
- Nuorisovaltuuston lausunto
- Koulumäen koulun oppilaskunnan hallituksen lausunto
- Koulumäen koulun henkilökunnan lausunto 24.1.2024
- Koulumäen koulun oppilaskunnan lausunto
- Vammaisasiamiehen lausunto Koulumäen koulun toiminnan jatkosta
- Vammaisneuvoston lausunto Koulumäen koulun toiminnan jatkosta
- Koulumäen koulun asukasinfo 2024
- Asukastilaisuuden 9.3.2022 muistio
- MUISTIO Koulumäen koulun asukasinfo 18124
- MUISTIO Koulumäen koulun tulevaisuudesta 9.1.2024
- Oppilaskyselyn tulokset
- Oppilaskyselyn tulokset_piirrustukset
- Pedagogiset tukikeinot
- Lapsivaikutusten arviointi ennakkarvio 2024 KOULUMÄEN KOULU
- Vammaisneuvoston lausunto Koulumäen koulu 20240125

Tiedoksi